Bijlage 3 Cultuurhistorische waardebepaling **Vondeltuin en bebouwing**
Maart 2010, Bureau Monumentenzorg en Archeologie, Amsterdam (BMA)

Ontwerp: H.A.J. en J. Baanders
Bouwdatum: 1929

Stedenbouwkundige context en gescheidenis
De Vondeltuin die in een druppelachtige beplantingsvak in de zuidwesthoek van het Vondelpark ligt, tegen de Oranje Nassaulaan aan, maakt vanaf het begin aan deel uit van de uitbreiding die J.P. Zocher in 1875 ontwierp. Dit stuk groen ligt op grensgebied van Willemspark en Vondelpark. Op kaarten uit 1882 vormen beide parken nog een volledige eenheid. De druppelvorm werd toen nog doorsneden door een verbinding met het Willemspark. Met de komst van het hek rond het Vondelpark groeiden beide delen aaneen tot een doorlopende groengebied. Door het hek en de lagere ligging van het park bestaat er een duidelijke scheiding tussen Vondel- en Willemspark.

Eind jaren twintig maakten H.A.J. en J. Baanders verschillende ontwerpen voor het park, waaronder het hek aan de Amstelveenseweg en de speeltuin in wat later de Vondeltuin ging heten. Deze speeltuin besloeg slechts de helft van het druppelvormig stuk groen. Bij de ingang van de speeltuin plaatste de architecten het Snoephuisje, in een rechte lijn daarachter, achter inde tuin de Werkplaats. Beide gebouwtjes stonden op het terrein van de speeltuin. Het lijkt er op dat de ruimte tussen Snoephuis en Werkplaats wel van de speeltuin afgegrensd werd door een hek. In 1968 is de speeltuin heringericht door A. van Eyck. De speeltuin in het Vondelpark (ontwerp: 1958-1962) volgt een door Van Eyck veelvuldig toegepaste opzet waarbij de speelplekken in één lijn liggen. Hier heeft hij door middel van trappen ook een niveauverschil aangebracht (of mogelijk benut). De as definieert een richting die nauw verband houdt met de ruimtelijke waarneming en beweging. Tussen zandbak en speeltoestellen wordt nu een klimtoren met glijbaan geplaatst.

Wanneer het noordelijk deel van dit beplantingsvak terras werd ingericht is niet bekend, maar dat zal ergens in de jaren zeventig gebeurd zijn. Op een foto uit het eind van de jaren zestig is nog geen terras re zien. De beide gebouwtjes vormen nu onderdeel van de uitspanning en zijn door een hoog, ijzeren hek gescheiden van de speelplaats. De oostelijke punt van het perceel waardoor twee paden lopen vanaf de kleine ingang in het hek, is openbaar gebied.

De Vondeltuin maakt onlosmakelijk onderdeel uit van het Vondelpark. Door het verschil in functie tussen terras en speeltuin zijn beide delen door een hoog hek van elkaar gescheiden, het lagere hek rond de speeltuin zorgt voor een betere wisselwerking met het park. Vanaf de Oranje Nassaulaan in het Willemspark is de ligging van de Vondeltuin vooral herkenbaar door de ingang en de daken van de beide gebouwtjes. Van de speeltuin zelf en het terras is door de begroeiing rond het park en de lagere ligging van het park niet veel zichtbaar.

Bebouwing: Snoephuis en Werkplaats
Het Snoephuis en de Werkplaats met privaten zijn tussen 1926 en 1929 gebouwd. Beiden hebben een rechthoekige plattegrond 1929. Het snoephuis heeft houten wanden die zich naar boven toe verwijden en is met een steil hellende rietkap afgedekt. De rietkap kent een groot overstek en dient als luifel voor de bar die aan de noord en oostzijde rond het gebouw is geplaatst. Aan de westzijde bevinden zich stalen kasten voor de berging van de skates. Het gebouwtje is een replica uit 1993, omdat het oorspronkelijk Snoephuisje in 1990 is afgebrand. De bouwtekeningen van Baanders vormden het uitgangspunt van de herbouw.

De Werkplaats heeft een bakstenen onderbouw, gemetseld in kruisverband. Omdat het metselwerk onder iets terugspringt is een plint ontstaan. De onderbouw dateert uit de jaren dertig van de twintigste eeuw. Het uitgiftepunt aan de noordzijde heeft drie grote openingen

met profielen die duidelijk dateren uit de bouwperiode. Ook de Werkplaats heeft een steile, rietenkap met een groot overstek. De houten constructie van de kap doet vermoeden dat deze van zeer recente datum is. Maar hiervan zijn geen tekeningen in het archief gevonden. In de jaren negentig is aan de voorzijde een stacaravan geplaatst, aan de achterzijde een houten uitbouw. Later heeft de huidige uitbater van de Vondeltuin een houten uitbreiding gerealiseerd, bestaande uit een vakwerkconstructie, ingevuld met wanden van glas

Het Snoephuis en de Werkplaats zijn kleinere versies van het buffetgebouw dat ook door het bureau van Baanders was ontworpen, maar eind jaren dertig afbrandde. Daarvoor in de plaats ontwierp Baanders het ronde theepaviljoen. De vormgeving van het buffetgebouw en de beide gebouwtjes op de speelplaats refereert duidelijk aan de inheemse architectuur uit Indonesië (toen nog Nederlands Indië) hetgeen geheel in de traditie van het Engelse landschapspark een exotisch sfeer aan de plek moest verlenen. Ze zijn daardoor heel goed op te vatten als een soort follies die bij de aankleding van dit soort parken horen. Overigens was de architectuur uit Nederlands Indië een belangrijke inspiratie bron van veel Amsterdamse School architecten, waarvan er enkele werkzaam zijn geweest op het bureau van Baanders.

Waardebepaling

Vondeltuin:

Het gedeelte van het park waarin nu de Vondeltuin en de speeltuin liggen, maakt onlosmakelijk deel uit van het Vondelpark. Het druppelvormig stuk groen is in de tijd door de aanleg van de speeltuin en later het terras langzaam opgedeeld door de bouw van hoge hekken. Het Snoephuis en de Werkplaats die oorspronkelijk bij de speeltuin hoorden, zijn bij het terras getrokken. De relatie tussen terras en park is door een hoog geplaatst hek bemoeilijkt. Ook het hek tussen terras en speeltuin bemoeilijkt de relatie tussen beide delen van de Vondeltuin.

Bebouwing:

Van de beide, door Baanders ontworpen gebouwtjes is alleen het werkplaatsgebouw oorspronkelijk, dat geldt in ieder geval voor de bakstenen onderbouw en de houten kozijnen. Beide gebouwtjes behoorden echter van begin af aan tot de door Baanders ontworpen speelplein, hebben daardoor wel een zekere cultuurhistorische waarde gekregen.